

Nr. 2 (30)/ FEBRUARIE 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOSINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 -ISSN-L 2734 - 6889

EPOPEEA GLORIOASĂ a VITEAZULUI MIHAI - eroul neamului nostru

Ing. Angela FAINA

„Nu-mi las nimănui țara și neamul, nici mort !”

Neavând un sprijin suficient din partea creștinătății, la îndemnul „Ligii Sfinte”, Mihai acceptă pacea pentru scurt timp, cu turcii Mihai a prezentat situația dificilă în care se găsea acum, colaboratorilor săi din „Liga Creștină”. Europeanii au realizat și analizat situația după înfrângerea armatelor reunite creștine la Mezökeresztes, în Ungaria, din toamna anului 1596. Ei și-au dat seama că Mihai a rămas singur în fața turcilor, fără nici un sprijin. Transilvania era înfrântă, iar Moldova îi era inamică. Înțelegând starea critică în care se găsea Mihai, marile capete încoronate îl sfătuiau pe Mihai că în asemenea condiții e bine să accepte o bună colaborare cu turcii, până la o ocazie potrivită de a ataca din nou.

Armata sa de mercenari, o inovație pentru Valahia, necesita circa 100.000 de taleri pe lună, sumă pe care, în ciuda jafurilor în Balcani, domnitorul nu o putea asigura. Prin demersul diplomatic al puterilor creștine, Mihai a fost sfătuit să încheie pacea cu sultanul Mehmet al III-lea.

Mihai înțelegea în acest moment, că singur, în această nouă situație, nu se mai putea opune uriașei mașinării de război care era Imperiul Otoman. Creștinii erau zdrobiți și nu mai putea spera nici un ajutor din partea lor.

În Țara Românească izbucneau tot mai des lupte între mercenarii neplătiți și țărani care se vedeau jefuiți chiar de cei care ar fi trebuit să îi apere. Lupta contra turcilor a epuizat țara, sărăcia devenea din ce în ce mai gravă; nemulțumirile creșteau, boierii doreau legarea țăranilor de pământ, situație deloc simplă și ușoară pentru Mihai, care trebuia să ia hotărâri înțelepte în aceste condiții de puternică agitație socială, care amenința să devină generalizată.

După înfrângerea suferită de Sigismund Báthory în bătălia de la Mezökeresztes (26 octombrie 1596) și după cavalcada sa pustiitoare din anul 1596 în Balcani, Mihai a făcut în decembrie 1596 pace cu Imperiul Otoman, conform sfaturilor celor mai mari capete din „Liga Creștină”.

Pentru Mihai, nu rămânea decât o singură soluție: pacea cu turcii, pentru că vecinii săi creștini, nu îl mai puteau ajuta acum.

„Și văzând turcul câtă pagubă îi făceam, îmi trimise steagul pentru că mult dorea să mă poată pleca sub ascultarea lui. Și în acea vreme, eu luai fortăreața și primii și steagul și pe câți turci i-am găsit în fortăreață, pe toți i-am trecut prin ascuțișul sabiei.”-din scrisoarea lui Mihai către ducele de Toscana, 1601

Înțelegerea cu turcii a fost făcută, iar sultanul a spus: „Câte a greșit Mihai-Vodă pe toate le-a iertat Puternicia Sa”. După tratativele purtate, Pașa Hassan din Belgrad îi confirmă lui Mihai că vasalitatea sa fusese acceptată de sultan „până la sfârșitul zilelor sale”, totul în schimbul unui tribut simbolic. Înmânarea însemnelor de domn, se va face la 7 ianuarie 1597. Lui Mihai Vodă i-a fost trimis steag de domnie și i s-a recunoscut independența Țării Românești, iar solemnitatea semnării tratatului de pace a avut loc la 27 iulie 1597, la Târgoviște. În schimbul acceptării suzeranității otomane și a plății tributului, Înalta Poartă a recunoscut domnia voievodului pe întreaga durată a vieții sale, trimițându-i și steag de domnie.

Comisarul imperial Erich Lassota, motiva la 31 iulie 1597 primirea steagului de către Mihai, prin

faptul că el nu mai putea susține singur lupta contra otomanilor dușmani de la Dunăre și amintește împăratului: „Mihai-Vodă este un om viteaz cu mare tragere de inimă pentru creștinătate, dar fără ajutor străin nu poate face nimica, țara fiind devastată de turci și tătari. Până acum, el a trebuit să se prefacă față de turci și a acceptat steagul deoarece nu se afla în stare să țină piept dușmanului”.

„Turcii trimiteau Domnului Mihai în iulie 1597 un cal împodobit, sabia și buzduganul, promițându-i stăpânirea pe viață și apoi ereditară asupra Țării-Românești și reducerea pe jumătate a tributului. Dar turcii nu-l puteau ierta pe Mihai cu una cu două și aceasta o știa și Mihai, mai bine.”- Nicolae Iorga – „Scurtă istorie a lui Mihai Viteazul”-București.

De aceea, Mihai-Vodă rămâne vigilent și așteaptă mereu vești de la spionii săi trimiși la Poarta Otomană.

Anul 1595 și 1596 au adus schimbări benefice pentru țară din multe puncte de vedere: prestigiu militar și politic pe plan internațional, dar a sărăcit-o, situația țărănimii devenind deosebit de precară, unii neputând plăti dărilor la stat și alegând calea pribegiei.

Deși a fost semnată pacea, Viteazul Domn al Munteniei, nu a renunțat la ideea luptei antiotomane. Era doar o perioadă de așteptare, până se ivea ocazia favorabilă de atac. În anul următor, 1598, Mihai a declanșat o acțiune amplă la sud de Dunăre, contra

turcilor, devastând și prădând teritoriile ocupate de osmanlâi.

Relația lui Mihai-Vodă cu Sigismund Báthory și nobilii transilvăneni

Revenind la perioada de sfârșit de secol XVI, Mihai-Vodă munteanul, vine în Transilvania și găsește aici oșteni vrednici de fapte mari, asemenea înaintașilor săi. Cunoscând faptele românilor ardeleni, a elitelor lor, cneji curajoși, Mihai va fi convins și evenimentele vor confirma, că ardelenii trebuie să aibă un rol major în lupta antiotomană.

Turcii și austriecii erau într-o ascutită competiție pentru stăpânirea Transilvaniei. Între aceste mari puteri, în perioada de domnie a lui Mihai, un lung război se desfășura deja cu înverșunare, numit fiind „războiul cel lung”, dintre anii 1593-1606.

Influența habsburgică în Transilvania se resimțea tot mai pregnant, deja dinainte de perioada lui Mihai Viteazul, când Imperiul Romano-German își impunea tot mai mult preferințele în alegerea principilor cât și prin anexarea de teritorii din partea vestică și nordică a provinciei; Zarandul, Crasna, Bihor, Solnoc, Hust, etc.

Principele Sigismund Báthory născut la Oradea, în Transilvania, în anul 1573 și provenea din familia nobiliară Báthory, care a dat Transilvaniei mai mulți voievozi, principii și regi. Tatăl său, Christopher Báthory, fratele lui Ștefan Báthory, care la rândul său era regele Uniunii Polono-Lituanieine, a fost de fapt conducătorul de facto al Transilvaniei. Ștefan Báthory, unchiul lui Sigismund, era voievod al Transilvaniei încă din anul 1571, având acest titlu până în anul 1576. Apoi a fost numit cu o nouă titulatură, principe al Transilvaniei din 1576 până în 1586. Între timp, în această perioadă era și rege al Uniunii polono lituanieine și mare duce al Lituaniei (1576-1586). În absența fratelui său, Ștefan Báthory, (care deși era principele Transilvaniei, nu se afla în principat, ci la curtea regală poloneză), Christopher conducea Ardealul. Mama lui Sigismund Báthory, era Elisabeta Bocskay, provenită dintr-o altă familie nobiliară a Transilvaniei.

Sigismund a fost ales principe în anul 1586, la moartea tatălui său, pe când era încă un copil de 13 ani, supravegheat în educația sa, de călugării iezuiți. Această titulatură o avea și la venirea lui Mihai în scaunul domnesc din Valahia.

În lupta pentru eliberare politică, culturală și spirituală a românilor transilvăneni, o importanță capitală, a avut-o Biserica, instituția ce a jucat un rol imens în realizarea coeziunii spirituale și culturale a românilor.

Mehmet al III-lea, al 13-lea sultan otoman, fiul lui Murad al III-lea
A condus Imperiul Otoman în anii: ianuarie 1595- decembrie 1603
Imagine luată de pe en.wikipedia.org

Conștient de faptul că era singura instituție care îi reprezenta pe toți românii din acea vreme, Mihai a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a întări Biserica Ortodoxă din Ardeal, deși încă nici nu era domn al Valahiei.

Își dădea seama perfect că această instituție era liantul spiritual al tuturor românilor celor trei Țări Dacice, cum li se spunea în acea vreme, liant pe care voia ferm hotărât să-l întărească. Ioan de Prislop, numit încă din 1585 în scaunul Mitropolitan transilvan, va începe cu binecuvântarea și banii lui Mihai, agonisiți în tinerețea sa, construcția unei mănăstiri. Aici va fi noua reședință a celui ce era denumit „Mitropolit a tot Ținutul Ardealului și Orăzii”. Alba-Iulia nu mai avusese până atunci, nici o biserică ortodoxă, mitropolitul având reședința într-o casă. Mihai susține acest proiect încă de pe când era foarte tânăr; nu era încă nici bănișor de Mehedinți în acel moment. Susține acest proiect înălțător ca pe o obligație morală și de suflet, cu propriile mijloace bănești, convins fiind de importanța instituției Bisericii Ortodoxe, care reprezenta spiritualitatea și identitatea românească a transilvănenilor. Încă de tânăr, conștiința sa îi dicta lui Mihai să se preocupe de acest lucru. Determinat de a a menține românismul peste Carpați, face eforturi intense și susținute, ca să poată menține apartenența transilvănenilor la o organizare bisericească comună tuturor românilor, alături de cei din Valahia. În conștiința lui Mihai, acest fapt era considerat ca o datorie de onoare, față de neamul său. Mihai a dat dovadă încă din tinerețe că era un creștin și un bun patriot.

Mai apoi, devenit domn în Țara Românească, deci într-o funcție foarte influentă, Mihai simțea că avea obligația morală de a se îngriji în continuare cu și mai multe eforturi de soarta bisericilor și mănăstirilor românești. Astfel, din banii săi, a ctitorit Mănăstirea Mihai-Vodă în București, în anul 1594, imediat după preluarea domniei, dându-i hramul „Sfântul Nicolae”, numele fiului său. În viziunea sa, trebuia să se implice și mai mult pentru sprijinirea ortodoxiei românilor ardeleni, a bisericilor, ameliorând cum putea, soarta fraților de peste Carpați, având de acum mai multe posibilități. În 1595, când este obligat să semneze un tratat cu principele Transilvaniei, Sigismund Báthory, pentru a putea face față împreună confruntării cu turcii, Mihai reușește să obțină, nu fără eforturi, o clauză importantă și favorabilă bisericii ortodoxe din partea craiului ardelean: aceea că „toate bisericile românești din țara Măriei Sale (Sigismund Craiul) vor fi supt judecata și depusul Mitropolitului din Târgoviște, după dreptul bisericesc și orânduiala Țării Românești și preoții își vor putea strânge veniturile lor îndătinat și obișnuite”.- după cum afirma Nicolae Iorga în lucrarea sa „Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și Mitropolia Ardealului”. Marele istoric afirmă că această concesie a fost de o importanță capitală pentru români, pentru că „nu mai era vorba acum de o episcopie ardeleană supusă Târgoviștei, ci de toate bisericile românești din țara Craiului”. Prin aceste acțiuni, Mihai-Vodă dovedește că este un bun și evlavios creștin, de înaltă calitate morală și un patriot de excepție.

Sigismund Báthory s-a aliat cu împăratul Rudolf al II-lea în anul 1595 și a fost numit Principe Imperial. S-a căsătorit cu Maria Cristina de Habsburg, fiica ducelui Carol Habsburg, o nepoată a regelui Rudolph II, pe 6 august 1595. Mariajul nu a fost consumat niciodată, Sigismund, nereușind să-și consume noaptea nunții care a fost una dezastruoasă. De aceea în scurt timp, și-a trimis soția la fortăreața Kovar. Istoricul László Nagy remarcă faptul că în scrierile contemporanilor nu se face nici o referință la relațiile lui Sigismund cu femeii, acesta ocolindu-le.

La sfârșitul lui decembrie 1596 și ianuarie 1597, Mihai-Vodă, însoțit de marii săi dregători și boieri de la Curtea Domnească a Valahiei, face o vizită diplomatică la Alba Iulia, principelui Sigismund Báthory, propunându-i acestuia o înțelegere hotărâtă și fermă împotriva turcilor.

Mihai încearcă să strângă relațiile de colaborare și într-ajutorare cu Sigismund Báthory, în vederea stabilirii unei strategii pe termen lung a luptei antiotomane. Ajuns în Ardeal, în decembrie 1596- ianuarie 1597, la curtea craiului ardelean, Mihai declară cu geniu politic și militar și cu o viziune de viitor, că dorește strângerea legăturilor între cele două țări, în fața pericolului turcesc. În anii următori, Sigismund Báthory oscilează între sprijinul acordat Valahiei și încheierea păcii cu turcii.

Cu această ocazie, Mihai nu uită de soarta românilor ardeleni pentru a-i susține în păstrarea identității religioase, obținând aprobarea de a construi pe deal, lângă cetatea Bălgradului o biserică cu hramul „Sfânta Treime”. El a dăruit acestui lăcaș sfânt 6.000 de denari anual, din propriile venituri. Se vede clar, și din această inițiativă cât de bun creștin era Mihai și câtă importanță dădea spiritualității românești, unității de credință, dovedind atașamentul său neclintit, ferm, față de români, față de unitatea noastră spirituală.

Mihai, era conștient că trebuie să inițieze o colaborare strânsă cu nobilii ardeleni de origine română, printre care nobilul transilvan, Ștefan Josica, posesor al Cetății Brănișca de lângă Deva, cancelar al principatului și mare căpitan al Curții Transilvaniei. La fel, a construit bune relații cu nobilul bănățean George Palatici, ban de Caransebeș și comisar princiar, în vederea pregătirii luptei comune antiotomane. Cu George Palatici a întreținut o corespondență secretă, iar în 1595 acesta vine în Valahia și rămâne în continuare intermediarul lui Mihai cu Sigismund Báthory și cu cancelarul de origine română Ștefan Josica, care la rândul său, era și el, un bun mediator și prieten apropiat al lui Mihai.

În decursul anilor, Ștefan Josica a fost cel care l-a susținut și l-a încurajat pe Mihai să devină principe al Transilvaniei și al Valahiei unite, să le scoată de sub influența habsburgică și să încerce să preia și domnia asupra Bulgariei care urma să fie eliberată de sub turci. El îi comunica informații prețioase legate de evoluția evenimentelor în Ardeal. Ștefan Josica acumulasă în mâinile sale o avere și o putere imensă, Sigismund Báthory dăruindu-i pentru serviciile sale, atât cetatea Sidovar cât și Brănișca. El nu și-a uitat niciodată originea sa românească, ajutându-l în mod constant pe Mihai și susținându-l în planurile sale. În 1596, el a fost acela care l-a invitat pe Mihai Vodă să-și petreacă Crăciunul la curtea lui Sigismund Báthory, unde pe lângă planuri de luptă comună sau participarea la banchete și serbări, cei doi au pus la cale și planuri de încuscrare.

În 1598, când, labil psihic, datorită epilepsiei, Sigismund Báthory a început tratativele cu Casa de Austria în vederea renunțării sale la tronul Ardealului, Ștefan Josica a încercat să alcătuiască o coaliție care să lupte pentru salvarea independenței celor două principate, Ardealul și Valahia față de habsburgi. Îl susținea în secret, chiar pe Mihai, pe care-l încuraja să încerce să întreprindă și el acest lucru.

Harta Transilvaniei și vecinii ei, în anul 1570, înainte de înscăunarea lui Mihai, cu 3 ani înainte de nașterea lui Sigismund Báthory; en.wikipedia.org

Aflând despre manevrele sale de a scoate Ardealul de sub influența imperialilor, Sigismund Báthory l-a arestat în plină reuniune a Dietei Transilvane și l-a predat habsburgilor. Închis la Satu Mare, fostul cancelar a fost judecat de imperiali „pentru vina de a fi umblat după principat” și apoi executat la Satu Mare, la 1 septembrie 1598.

Înțelegerea lui Mihai Viteazul cu țara vecină, soră și prietenă, Moldova, s-a destrămat mai demult, în urma înscăunării domnului Ieremia Movilă care îi era ostil, sprijinit fiind de polonezi și al căror vasal era. Domnitorul anterior, Aron-Vodă a fost prins și dus în Ardeal, închis și torturat la Vințul de Jos (jud. Alba) și ucis în 1596 (se pare otrăvit) din porunca lui Sigismund Báthory.

Sunt ani dificili pentru Mihai-Vodă, el având nevoie de ajutor mai mult ca oricând. Nu mai putea spera acum sprijin de la armatele creștine înfrânte la Mezőkeresztes, în Câmpia Panoniei, în 1596, unde Sigismund Báthory, alături de arhiducele Maximilian, a fost înfrânt de către armatele turcești. De aceea, Mihai începu să se gândească serios la o eventuală înțelegere, direct cu Rudolf al II-lea, împăratul Austriei și la o înțelegere sigură cu Ardealul.

-Va urma -